

Гъэтхалэм и 23-р —**Урысыем гидрометеорологиемкӀэ
икхуылыкху и ЮфышӀэхэм я Маф,
метеорологхэм я Дунэе маф**

**ГидрометеорологиемкӀэ къулыкхум
и ЮфышӀэхэу лъытэныгъэ зыфэтшӀыхэрэр!**

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкӀым фэшӀ ты-
шъуфэгущӀо!

Цыфым ищӀлэныгъэ тыкъэзыуцухьэрэ ду-
наим изытет лъэшэу зэрехыгъэм елпытыгъэу
чылопсым изытет зыфэдэщтымкӀэ гидромете-
орологхэм пэшлорыгъэшэу къэбарэу къатыхэ-
рэм сыдигъуи фэмыдэу непэ мэхъанэшхо яӀ.
Ахэм яшӀуагъэкӀэ экономикэм иотраслэ пстэу-
ми зыпкъ итэу ЮфышӀэныр зэхашӀэн альэкӀы,
цыфхэм ящӀынэгъончӀагъэ, хэгъэгум хэхъоны-
гъэ егъэшӀыгъэным ахэр афӀлорышӀэх.

МетеорологиемкӀэ къэралыгъо къулыкхум
Адыгеим Юф зыщишӀлэрэр илъэси 130-рэ ху-
гъэ. Илъэс пшӀыкӀулкӀэ узэкӀлэбжэмэ, Рос-
гидрометым гидрометеорологиемкӀэ ыкӀи ты-
къэзыуцухьэрэ дунаим имониторингкӀэ и Гупчэ
ар хагъэхъажыгъагъ. Ащ къыщегъэжыгъэу
Гупчэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ зеришӀлэрэр хэ-
дгъэунэфыкӀы тшӀоигъу.

Ныбджэгъу лъапӀэхэр, псауныгъэ пытэ, щӀлэ-
кӀэ-псэукӀэ дэгъу шъуилэнэу, шӀоу щӀлэр зэкӀэ
къыжӀудэхъунэу, мамырэу шъупсэунэу, Адыгэ
Республикэми, зэдыти Хэгъэгущхоу Урысыеми
апае шъуи ЮфышӀэн гъэхъэгъэшхохэр щышӀушӀы-
нэу тышъуфӀэлаӀо!

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТхьакӀушӀынэ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ**

ОсэшӀу афишӀыгъ

**АР-м хэгъэгущхоу КӀоцӀ ЮфхэмкӀэ и Ми-
нистерствэ ипресс-къулыкху къызэри-
тыгъэмкӀэ, цыфхэм яфитыныгъэхэр
къэухъумэгъэнхэмкӀэ Адыгеим и Упол-
номоченнэу Анатолий Осокинын адми-
нистративнэ Юф зытелхъэу охътэ гъэнэ-
фагъэкӀэ зыщӀаӀыгъырэ приемникху
Мыекхуапэ дэтым зэкӀом, ащ щӀлӀкӀэ
амалэу чӀлӀыр шапхъэхэм зэрадишӀтэрэр
къыхигъэщыгъ.**

Пресс-къулыкхум къы-
зэритыгъэмкӀэ, приемни-
кым цыфхэр щӀаӀыгъын-
хэмкӀэ хэбзэгъэуцугъэу
щӀлэр ыкӀи ахэм яфиты-
ныгъэхэр зэрагъэцӀкӀэ-
хэрэр аулпӀэкӀу. Хэ-
ушхъафыкӀыгъэ прием-
никым икхуылыкхушӀэхэм
ялофшӀэн зэрэзэхашӀэ-
рэм А. Осокиным осэшӀу
фишӀыгъ. Джащ фэдэу
медицинэ кабинетэу мыщ
чӀлӀым изытет зыщи-
гъэагъ, зэрэзэхашхэ-
рэр зэригъэлъэгъу.

«ХэушхъафыкӀыгъэ

приемникым щӀаӀыгъ
цыфхэм амал дэгъухэр
ятыгъэнхэр, яфитыныгъэ-
хэр ыкӀи хабзэм къы-
дилытэу яшӀоигъоныгъэ-
хэр къэухъумэгъэнхэр
АР-м хэгъэгущхоу КӀоцӀ Юф-
хэмкӀэ и Министерствэ
ипшӀэрылӀ шхъаӀэу щыт.
2013-рэ илъэсым къы-
щегъэжыгъэу 2015-рэ
илъэсым нэс приемни-
кым гъэцӀкӀэжынын дэ-
гъухэр рашӀылагъэх», —
къеты АР-м хэгъэгущхоу КӀоцӀ
ЮфхэмкӀэ ипресс-къу-
лыкху.

Нэбгырэ 520-рэ дзэ къулыкхум ащӀшт

**Гъэтхэ дзэ дэщыгъоу къэблагъэрэм из-
хӀӀэн Адыгеим зэрэщылтыкӀуатэрэм,
федеральнэ гупчэм къыгъэуцугъэ пшӀэ-
рылхэр гъэцӀкӀэгъэнхэмкӀэ шӀлӀгъэн фа-
ехэм ыкӀи 2015-рэ илъэсым бжыхъэ дзэ
дэщыгъо кампаниер зэрэрекӀокӀыгъэм
изфӀэхысыжхэм защӀтегушӀыгъэхэ
зэхэсыгъо тыгъуасэ Мыекхуапэ щы-
кӀуагъ.**

Ар зеришагъ Адыгэ
Республикэм и Лы-
шхъэрэ министрэхэм я
Кабинетрэ я Админист-
рация ипащэу Владислав
Федоровым. Юфхъабзэм
хэлэжыгъэх республикэм
иминистерствэхэм, къу-
лыкхум, муниципальнэ
гъэпсыкӀэ зилэ къэлэ ыкӀи
район администрациехэм
ялӀыкӀохэр, дзэ комис-
сариатым икхуылыкхушӀэ-
хэр, нэмыкӀхэр.

Мы Юфыгъом епхы-
гъэу къэгущылагъ ыкӀи гу-
хэлъэу ялэхэм къэзэрэ-
угъоигъэхэр ащигъэгъоза-
гъэх АР-м идзэ комисса-
риат ипащэу Александр
Авериным. Ащ къызэри-
лагъэмкӀэ, УФ-м ухъумэ-
нымкӀэ и Министерствэ
иунашӀокӀэ Адыгеим щыц

ныбжыкӀэ 520-мэ къу-
лыкху ахынэу мыгъа-
тхэ къаджэщытх. 2015-
рэ илъэсым зэхашӀгъэ
бжыхъэ дзэ дэщыгъом
зыкӀыфӀэгъэзэжэмэ,
аныбжыкӀэ къулыкху
ахынэу къызытефӀэрэ нэ-
бгырэ мини 3-м ехъу чы-
плэ комиссариатхэм къа-
кӀолагъэх, ахэм ащыщэу
ныбжыкӀэ 570-рэ дзэ
къулыкхум ащагъ. Къулы-
кхум кӀуагъэхэм япроцент
50 фӀэдызмэ дзэ-учетнэ
сэнэхъат зэрагъэгъотыгъ,
процент 39-мэ апшӀэрэ
гъэсэнэгъэ яӀ. Ныбжы-
кӀэхэм япроцент 17-мэ
япсауныгъэ изытет шап-
хъэхэм адимыштэу къыха-
гъэщыгъ. Дзэ къулыкхум
зыщызыдзыещыгъэ нэ-
бгыри 179-рэ зыдэщылэхэр

дзэ комиссариатым ыгъэ-
унэфыгъ, ащкӀэ АР-м хэ-
гъэгущхоу КӀоцӀ ЮфхэмкӀэ и
Министерствэ ЛэпылӀэгъу
къафӀэху. Ащ дакӀоу
ныбжыкӀэ 80-мэ бэшла-
гъэу альӀэху.

Джащ фэдэу дзэ дэ-
щыгъор зэригъэжыгъэу
зэхашӀгъэным, ныбжы-
кӀэхэр ащ фӀэхъазырын-
хэм, ащ дакӀоу республи-
кэм игъэцӀкӀэкӀо хэбзэ
къулыкхум, муниципаль-
нэ образованиехэм ыкӀи
общественнэ движение-
хэм мы лъэныкъомкӀэ
язӀлхыныгъэ гъэпытӀгъэ-
ным пае АР-м и Лы-
шхъэу ТхьакӀушӀынэ Ас-
лъан иунашӀокӀэ шӀолӀыр
мэхъанэ зилэ дзэ-патри-
отическэ гупчэ агъэпсыгъ.
Сыд фӀэдэрэ лъэныкъокӀи
ащ ишӀогъэшхо къызэрэ-
кӀорэр А. Авериным къы-
лауагъ. Ау мыщ фӀэдэ гуп-
чэхэр муниципальнэ об-
разованиехэм къащызӀлу-
хыгъэнхэм фӀэгъэхыгъэ
пшӀэрылӀэу щытыгъэр
гъэцӀкӀагъэ зэрэмыху-
гъэм къэзэрэугъоигъэхэм
аналэ тыраригъэдзагъ. А
гумӀкӀыгъор псынӀкӀэу дэ-
гъэзыжыгъэн фаеу ылы-

тагъ. Дзэ кампаниер зэ-
ригъэжыгъэу Адыгеим
сыдигъуи зэрэщызэхашӀэ-
рэр республикэ комисса-
риатым ипащэу къыхигъэ-
щызэ, къэгъэлъэгъон дэ-
гъухэр зэрӀлэм ишыхъа-
тэу блӀкыгъэ илъэсым
Къыблэ дзэ шӀолӀырым-
кӀэ я 4-рэ чыплӀэр зэрэ-
щаубытыгъэр къылауагъ.
Хабзэ зэрэхуыгъэу, мы
илъэсым игъэтхэ дзэ дэ-
щыгъуи шапхъэхэм ади-
штэу зэрэрагъэцӀкӀы-
щтым, пшӀэрылӀэу къа-
фагъэуцугъэр шӀокӀ имы-
лэу зэрагъэцӀкӀэщтым
къыкӀыгъэтхыгъ.

АР-м гъэсэнэгъэмрэ
шӀлӀныгъэмрӀкӀэ, хэгъэгущхоу
КӀоцӀ ЮфхэмкӀэ министр-
ствэхэм, нэмыкӀ струк-
турэхэм ялӀыкӀохэу нэ-
ужым гушӀлэу зэрэтыгъэ-
хэр непэ республикэм
идзэ комиссариат Юф зэ-
рэдашӀлэрэм, ащ шӀуагъэу
къытырэм ыкӀи тапӀкӀэ
пшӀэрылӀэу зыфагъэуцу-
жыхэрэм къатегущыла-
гъэх.

**ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.**

СурӀтхэр лӀшӀынэ Ас-
лъан тырихыгъэх.

Бжыхъэ Иофшлэнхэр чанэу зэшлуахых

Адыгеим ихьызмэтшлэлэхэм щытхъу хэлъэу губгъо Иофшлэнхэр зэшлуахых. Бжыхъасэхэр бэгъонхэм фэшл ящыклагъэр зэкӀэ агъэцаклэ, минеральнэ чыгыэшлэхэмкӀэ яшлушлэх.

Джащ фэдэу гэтхасэхэм япхъыни яшъыпкъэу зыфагъэхъазыры, чылапхъэхэр къащэфых, зэзгъэгъотыгъахэхэм ахэм ядэгъугъэ ауллэкӀу.

АР-м мэкъу-мэщымкӀэ и Министерствэ зэфэхьысыжьэу ышлыгъэхэмкӀэ, 2016-рэ илээсым луахыжьынэу бжыхъасэ гектар мини 101,8-рэ респуб-

ликэм ихьызмэтшлэлэхэм гъэрэкӀо апхъыгъ. Ащ щыцъу бжыхъасэ коцым гектар мин 84,5-рэ, хъэм гектар мин 12,2-рэ, рапсым гектар мини 4,3-рэ рагъэубытыгъ. Бжыхъасэхэм язытет мэкъумэщ хьызмэтым фэгъэзагъэхэм ренэу ауллэкӀу, къызэралорэмкӀэ, непэрэ мафэм ехьулэу ахэм

язытет уигъэрэзэнэу щыт. Мы аужырэ мафэхэм къызэрэуачылыгъэр ащ фэдизэу къагоуагъап.

КӀымафэр зерифэшъуашэу изыыхыгъэ бжыхъасэхэм минеральнэ чыгыэшлэхэмкӀэ яшлушлэх.

Джащ фэдэу гэтхасэхэр зытырапхъэщт чыгур республикэм ихьызмэтшлэлэхэм агъэхъазырыгъ. АР-м мэкъу-мэщымкӀэ и Министерствэ къызэрэщыталагъэмкӀэ, гэтхасэ гектар мин 1,6-рэ фэдиз непэрэ мафэм ехьулэу апхъыгъах. Ащ щыцъу зэнтхьыр гектар 941-м атырапхъагъ. Пэшлорыгъэшъэу зерагъэнафэрэмкӀэ, зэкӀэмкӀи бжыхъасэ гектар мини 120-рэ республикэм щапхъыщт. Ащ щыцъу техникескэ культурэхэм гектар мин 66,5-рэ, картоф, нэшэ-хьырбыдз, хэтэрыкӀхэм гектар мин 1,4-рэ, былымхэм арагъэшхыщт культурэхэм гектар мини 4,9-рэ арагъэубытыщт.

Джащ фэдэу гэтхэ губгъо Иофшлэнхэр зерифэшъуашэу, зэпыу имылэу зэшлохыгъэнхэм пае республикэм ит мэкъумэщ техникэр дэгъоу агъэхъазырыгъ. ЯщыкӀэгъэщт чылапхъэхэр, чыгыэшлэхэр зерагъэгъотыгъах, яхэм ядэгъугъэ ауллэкӀу.

ПАТИКЪО Анет.

КӀэух дэй афэхъу

Автомобилыр псынклэщэу зэрэзэрафэрэм епхыгъэ хэукъоныгъэ 935-рэ блэкӀыгъэ тхьамафэм Къэралыгъо автоинспекцием икьулыкьушлэхэм Адыгэ Республикэм игъогухэм къащыхагъэщыгъ.

Ащ фэдэ хъугъэ-шлагъэхэр анахыбэу зыщагъэунэфыгъэхэр Теуцожь районыр, къалэу Мыекъуапэ ыкӀи Адыгэ-къал.

Полицием икьулыкьушлэхэм зэрэхагъэунэфыкӀэрэмкӀэ, машинэр псынклэщэу зезыфэхэрэм тазыр инхэр зэрарагъэ-тыхэрэм имызакъоу, автомобилыр зерафэнымкӀэ фитыныгъэ къязытырэ правэхэри алахых. Ащ нэмыкӀэу, машинэр псынклэщэу зэрэзэрафэрэм кыых-кыкӀэ, хъугъэ-шлагъэу гъогухэм къатехъухъэхэрэм янахыбэм кӀэух дэй афэхъу.

2016-рэ илээсым иапэрэ мезитлоу блэкӀыгъэм Адыгэ Республикэм игъогухэм хъугъэ-шлагъэ 69-рэ къатехъухъагъ. Ахэм нэбгырэ 11 ахэкӀодагъ, 77-мэ шьобжхэр атешагъэхэ хъугъэ.

2015-рэ илээсым Адыгэ Республикэм игъогухэм хъугъэ-шлагъэ 516-рэ къатехъухъагъ, ахэм нэбгыри 131-рэ ахэкӀодагъ, нэбгырэ 600-мэ шьобжхэр атешагъэхэ хъугъэ. Авариехэм янахыбэм лъапсэ афэхъугъэр гъогурькӀоным ишапхъэхэр зераукохэрэр, ячэзыу къэмысыгъэу зэхэкӀыплэ гъогухэм водителхэр зэратехъэхэрэр, псынклэ-

щэу машинэр зерафэзэ ягъогу дэчъэхыхэшъ, апэ кыкӀырэ автомобилым игъогу зэрэте-лъадэхэрэр, ешъуагъэу рулым зэрэлусхэр, нэмыкӀхэри ары. ГъогурькӀонымр щынэгъончъэ-нымкӀэ Къэралыгъо автоинспекцием и Гъэлорышлэлэу Адыгеим щылэм зеригъэунэфыгъэмкӀэ, гъогухэм хъугъэ-шлагъэхэр нахыбэу къазыщыхурэр шэмбэтым ыкӀи пчыхъэм сыхъатыр 20-м къыщегъэжьагъэу 21-м нэс.

2015-рэ илээсым водитель мини 2,4-мэ яправэхэр алахыгъэх, нэбгырэ 963-мэ административнэ хъапс атыралъхъагъ. Автотранспортыр ешъуагъэу зезыфэрэ водителхэу пшъэдэкӀыж зерагъэхыгъэхэр ятӀонэрэу къызэрагъэуцугъэхэм фэгъэхыгъэу нэбгыри 170-мэ уголовнэ пшъэдэкӀыж атыралъхъагъ.

КИАРЭ Фатим.

Уцогъу 13-рэ шапхъэхэр аукуагъэх

Тигъэзет кыыхыутыгъагъ профилактикэ Иофтхъабзэу «Маршрутка» зыфиорэр гэтхэпэм и 14 — 20-м Адыгеим зэрэщызэхашагъэр. Ащ кӀэухэу фэхъугъэхэм джы нэлуасэ шъуафэтшлы тшлоигъу.

Пшъэрыл шъхьалэу Иофтхъабзэм илагъэр цыфхэр зезыцэрэ автомобильхэм яводительхэм гъогурькӀоным ишапхъэ-

хэр зераукохэрэр кыыхэгъэ-щыгъэнхэр, мы фэлэ-фашлэр агъэцаклэ зыхъукӀэ, гъогурькӀоным щынэгъончъэныр ыкӀи

лпытэныгъэ зэфашызэ зекӀонхэр ары.

Хъугъэ-шлагъэу кыыхагъэщыгъэ пэпч игъэкӀотыгъэу зэхэ-зыфыгъэхэм ахэтыгъэх Къэралыгъо автоинспекцием, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» зыфиорэм, къэбарлыгъэлэс амалхэм ялы-кӀохэр.

АР-м и Къэралыгъо автоинспекцие иотделэу Мыекъуапэ щылэм ипащэу Виталий Загайко зерилытэрэмкӀэ, водителым тыралъхъэрэ тазырыр сыдэу щытми ытыжыщт, ау ащ зэдэгущыӀэгъоу инспекторхэм, нэмыкӀ зэльашлэрэ Иофшлэхэм дашыщтым тапэкӀэ фэдэ хэукъоныгъэхэр ымышлӀнхэмкӀэ ишлуагъэ къэкӀошт.

Профилактикэ Иофтхъабзэр окӀофэ, гъогурькӀоным ишапхъэхэр уцогъу 13-рэ аукуагъэу агъэунэфыгъ. НахыбэрэмкӀэ ахэр зыфэгъэхыгъэхэр водителхэр псынклэу зэрэзекӀохэрэр, гъогу зэхэкӀыплэхэм ыкӀи лъэсрыкӀо зэпырыкӀыплэхэм тэрэзэу зэратемыхъэхэрэр, амыгъэунэфыгъэ чыплэхэм къызэращыуцухэрэр арых.

Адыгеим я 3-рэ чыплэр уубытыгъ

ИкӀыгъэ илээсым республикэм щашцъфыгъэ автомобилхэм япроцент 54,6-р банкым ахъщэ чыфэ кыла-хызэ къызӀэкӀагъэ-хъагъ.

Агентствэу «Автостат» зыфиорэм ыкӀи кредит къэбархэм я Лъэпкъ бюро (НБКИ) къызэрэтыгъэмкӀэ, 2015-рэ илээсым Адыгеим автокредит 1467-рэ щатыгъ.

Банкым ахъщэ чыфэ кыла-хызэ, нахыбэу автомобиль зыщашцъфырэ шьолъыри 10-мэ Адыгеир ахэфагъ ыкӀи я 3-рэ чыплэр уубытыгъ.

Арэу щыт нахь мышлэми, икӀыгъэ илээсым фэдэ шыкӀэм игъэфедэн процент 49,6-кӀэ кьехыхыгъ, 2014-рэм егъэпша-

гъэмэ. Зэрэкъэралыгъоу мы лофым изытет джащ фэд.

Автомобильхэр къыдэзгъэ-кӀыхэрэм зэралытэрэмкӀэ, машинэхэр зыщэфыхэрэм япчъагъэ къызэрэщыкӀэщтыр пшлэнэу щытыгъ. Компаниеу «Юг-Авто Центр Майкоп» зыфиорэм икредит отдел ипащэу Людмила Морозовам къызэрилуагъэмкӀэ, илээс зауӀэкӀэ узэкӀэ-Ӏэбэжмэ, чыфэкӀэ автомобиль щэфыным имэхъанэ бэдэрым лъэшэу къыщыдэкӀо-гъагъ. Джырэ уахътэ ар къызэрэлыхыгъэм ушъхъагъоу фэхъугъэр автомобилхэм ауасэ лъэшэу къызэрэхъагъэр ыкӀи цыфхэм къалэкӀэхъэрэ мылкур нахь макӀэ зэрэхъугъэр ары.

Мы еплъыкӀэр къагъэшъыпкъэжы банкым Иофшлэхэм. Автокредит зыштэхэрэм япчъагъэ лъэшэу къыкӀичыгъ, шлэхэуи зыпкъ иуцожьынэу гугъэхэрэп.

ӀШЪЫНЭ Сусан.

НыбжыкӀэхэр зэрэпхых

Урысые движение «Теклоныгъэм иволонтерхэр» зыфиорэм ишьолъыр штаб изэхэсыгъо мы мафэхэм Мыекъуапэ щыкӀуагъ.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ Иофтхъабзэм кӀэ-щакӀо фэхъугъ. Зэхэсыгъом хэлэжьагъэх республикэм ирайонхэм ыкӀи икӀалэхэм къарыкӀыгъэ координаторхэу ныбжыкӀэхэм Иоф адэзышлэхэрэр.

Шьолъыр отделым икоординатэр шъхьалэу Хьурэнэ Русетэ непэ штабым Иофэу ыгъэ-цакӀэрэм, илээсыкӀэм пшъэ-рылэу зыфигъэуцужьыхэрэм къатегушылагъ, ахэр зыфэгъэхыгъэщтхэм къэзэрэугоигъэхэр щигъэгъозагъэх.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм адэлэпыӀэгъэныр, социаль-

нэу ахэр къэухъумэгъэнхэр, патриотическэ Иофтхъабзэхэр зэхэщэгъэнхэр, ныбжыкӀэхэм тарихьыр ягъэшлэгъэныр арых пшъэрыл шъхьалэу штабым хэтхэм зыфагъэуцужьырэр. Урысыем ишьолъыр 85-мэ «Теклоныгъэм иволонтерхэр» зыфиорэм ирегиональнэ штабхэр ащызэхашагъэх. Ахэм волонтер 145 000-рэ ахэт. Шьолъыр пэпч Иофтхъабзэу зэхы-щагъэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр ыкӀи тыхыгъэхэр дунэе хытыгоу «В контакте» зыфиорэм къырагъэхъажьых, ахэм хэти еплъын амал иӀ.

ЖЭЛДЭШЭ Рузан.

Сурэтыр Ӏшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Урыс театрэу Адыгэ Республикэм итым Иофшлэхэм лъэшэу гухэкӀ ащыхъугъ цыф шлагъоу, актер Ӏэпэласэу, Адыгэ Республикэмрэ Къалмыкьымрэ язаслуженнэ артистэу Ацумыж Тембот игъонэмыс зэрэхъугъэр ыкӀи щымы-Ӏэжым иунагъо, илахылхэм, Лъэпкъ театрем Иофшлэхэм афэтхъаусыхэх.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу И. Шъ. Цэим ыцӀэкӀэ щытым Иофшлэхэр лъэшэу гухэкӀ ащыхъоу театрем ибухгалтер шъхьалэу Симболэт Мирэ Хъанджэрые ыпхъум фэтхъаусыхэх ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшл.

Адыгабзэр чынтлэ, къинэп, ымакъэ лужьуломи, сьд фэдиз уныбжьымы зэбгъэшлэн плъэкълъшт. Ау гушылэ-локлэ минхэр типхъонтэжмэ адэклодэжьыгъэх. Ижьырэ адыгэ гушылаклэр зыгъэфедэжьыу къэнэжьыгъэр зырыз, тишлэныгъэлэжъхэу бзэм хэшлыкышхо фызилэхэр е жъы хъугъэх, е шылэжъхэп.

зигугъу къэсшыгъэ лофшлэлэхэр адыгабзэр дэгъоу ышлэу, хэу-къоныгъэ химышлыгъэу тхэшъоу, еджэшъоу лэжьэн зылъэкълъшт нибжьыклэхэм ащэкълэх. Ахэр цымылаэхэу плон плъэкълъштэп. Ау мэклэ дэдэх. Адыгэ Республикэм адыгабзэм мэхъанэу цырилэр къыщегъэлэтыгъэным пае адыгабзэклэ лоф зышлэхэр зыгорэм клэбгъэгъушлэхэм ишлугъэ къэкълъшт. Бэрэ лэжьэшт лэпкы программэ республикэм илэу, адыгабзэр зыгъэфедэзэ лоф зышлэрэмэ лэпылэгъу аратымэ, тиныдэлъфыбзэ имэхъанэ нэмыклэ шыпкъэ хуштыгъэ. Тисабыймэ адыгабзэр алулэуу къэтэдъжынхэм тыщэгъуыгъэм, клэлэцлыкълэу ыгъыплэмэ зэкълэмэ адыгэ купхэр ялэхэу, адыгабзэклэ адэгъушлэхэу, агъэджэгъушлэу цытхыгъэ фае. Адыгэ Хасэм зэ а лофыгъор къырихыжьыгъагъ, ар лъагъэкълэуатэмэ, шлэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэклэ Министерствэр ыуж итмэ шлугъэу къыпкълъшт.

Тиреспубликэ гъэзетэу «Адыгэ макъ» пштэмэ, клэгъэтхэныр ары къытэхыльэкълэр. Зымклэ почтэу тыздэлажьэрэм уасэр къылэтыгъ, игъоуи гъэзетыр цыфхэм алэкигъахэрэп, адрэмклэ еджэшъурэмэ яп-

чъагъэ хэпшыклэу къыщыклагъ. Ау цытми, тэри тфэшлэщтыр тэшлэ, тилэшхъэтетхэри ащклэ лэпылэгъу къытфэхъух. Гъэрэкло тиражыр минишрэ шьитлурэ шъэныкьорэ хуштыгъэмэ, мыгъэ ар минитфым шъхъадэкълыгъ. Ар зишлугъагъэхэр АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, тикомитет ипашэу Шъхъэлэхэу Аскэр ыкли лъэпкъым фэгумэклрэ адыгэ клалэхэу зэшлэклэ зилэхэр. Ахэмэ тафэраз. Мы клэгъэтхэгъу уахътэр мэклофэ Къумпыл Мурат пчъагъэрэ район администрациехэм япашэхэм зафигъэзагъ, ежъ ышхъэкълэ адэгъушылагъ ыкли «Адыгэ макъ» зылэклахэрэу цыфхэр нахыбэ мыхъоу уцугъэп. Тхъагъэ-псэушхо ащ этэлэ. Титираж къызэрэхэхъуагъэр дэгъу, ау тэ къыдгъурэлэ арэуштыр ренэу зэрэщымытыштыр, къыклэ-лыкълорэ клэгъэтхэгъуэхэм тилэшхъэтетхэр мы лофым къызыхъылажьэхэкълэ джыри кыныгъо чыплэ тызэриуцожьыштыр.

Мыщ дэжъым клэлэгъэджэ лофшлэным иветеранэу, къуаджэу Блащэпсынэу цыщэу Клэмэж Жаннэу къытфигъэхыгъэ тхыгъэу бэмышлэу тигъэзет къыххэтыуыгъэм цыщ пычыгъо шъугу къэзгъэкълыжын: «Адыгэ макъ» иклэтхэн игъо къызыскълэ, гъэзет закъоу тилэр зэфамышлыжыным пае, лъэлурэ укытагъорэкълэ, егъэзыгъэ лофклэ цыфхэм янахыбэр клэгъатхэ. Арэуштыр зылэхъурэмэ зы ушхъагъу ил: гъэзетхэр игъоми икьоуи унагъохэм къафахы-

рэп. Почтэм илофшлэхэм узьа-кълалэкълэ, почтальонхэм ялэ-жъапклэ зэрэмаклэм тыралъхъэ гъэзетхэр тэрэзэу къыз-къламыхырэп. Ащи шыпкъагъэ горэ хэлпынкълэ мэхъу, — къетхы Клэмэж Жаннэ. — Тэ тичылэ пштэмэ унэгъо 900 фэдиз дэс, зы почтальон ставкэ нахъ а пчъагъэм тефэрэп. Арэуштыр мыхъуным пае, адыгабзэм мэхъанэу илэм сьд фэдэрэ лъэныкьокълэ зэфэдэу лоф дэлшлэн фаеу сэлъытэ. Бээр зищыклагъэр шлэныгъэлэж, клэлэгъэджэ, еджэплэ закьохэр арэп. Бээр тлумылэ-жы зыхъукълэ, зэрэлэпкъэу тыкълэдыжыштыр, лъэпкъышхоу тызхэсым тыхэкълухъажыштыр. Тыбзэ изакьон, тикълуртэ дахи, тишэн-хабзи ащ дэклодыштыр. Ащ фэдэ къехъулагъэу хышхэм хэтых цыф лъэпкъыбэ». Ащ фэдэ тхыгъэхэр мымаклэу тигъэзет къыщыхэтэуытх. Адыгабзэм игумэклыгъомэ афэгъэхыгъэ статья пшылэ пчъагъэхэр илъэсым къыклоцлэ «Адыгэ макъ» къехъэх. Ау емыджэхэрэм ар ашлэрэп, фэмыехэм зэхыхэрэп. Къэллопэн хъумэ, тиадыгабзэ зы нэгъырэ закьо фэмыежыым фэд.

Ары шъхъае, лъэпкъэу тыкъызыхэкълыгъэм ыпашхъэкълэ пшъэдэкълыж горэ тилэу, адыгабзэр тлугъэу, тишэн-хабзэхэр къэтыхушхэмэу, нэмыклэ лъэпкъхэу дунаим тетхэм апашхъ нэмылэми тымыукълэ-тэжъэу тыщылэн фаебэ? Джащыгъум, тиадыгэ лъэпкъ илэнба неущрэ мафэр? Арэу сшлэшлэ.

ДЭРБЭ Тимур.

«Адыгэ макъ» зэкълэмэ уащегъэгъуазэ, сигъатхъэу седжэ

Теуцожь район тхылъ еджаплэр апэу зэхысагъащи, илъэс 34-рэ ащ сырипэщагъ. Тхылъхэм, журналхэм, гъэзетхэм сахэтызэ, ахэр зэзгъафэхэзэ, цыфхэм шлэу язгъэлэзгъуэу лоф сшлэгъэ. Нэужым пенсиом сызэкълэ, гъэзетхэм сяджэным ащ фэдэу чэф афысилэжьыгъэп.

бархэм сацигъэгъо-загъ.

Нэмыклэ дунэе нэф горэм сыхэхъагъэу Мамхыгъи, Пшыжхъаблэ, Тэуехъаблэ садэхъагъэу, зыцлэ-лъэкълэуацлэхэр, зигугъу къышашыхэрэм синэлэуасэхэу, сиблагъэхэу, сиклалэхэм яныбджэгъухэу ахэтхэм салуигъэклагъэу къысщигъэхъугъ. Сиадыгъ лъэпкъ дахэ цыхъурэ-цышлэрэ пстэухэри сашхъэхэу къыригъэуцуагъэх.

Ащ лыпытэу сэри 2016-рэ илъэсым «Адыгэ макъ» къысфэклонэу сшлэгъэ. Джы непэ гъэзетыр почтэм къырахыфэ сшлугъэ дашлэу сежэ. Къагъэ-гужъо зыхъукълэ сафтыгъо.

Гъэзет нэклэбгъохэр зым нахы адрэр нахъ гъэшлэгъонэу, апэ пшыштыр къэшлэгъуаеу къэбар зэфэшхъафхэмклэ баих. Хэгъэгъуми, адыгэ шьолпырми, нэмыклэхэми ащыкълэбархэм уащегъэгъуазэ. Корреспондент дэгъухэр шэлажьэх. Къызыте-гушылэхэрэу цылэныгъэм изытет: дэгъоу, дэу хэтри, Шам тилэпкъэгъоу ихэр тхъамы-

клагъоу зыхэтхэри, нибжьыклэхэм япунклэ ашлэхэрэри, тыгъуаклохэр къызэрэжьагъэхэри, тиреспубликэ Урысыемклэ чыплэу ыубытырэри, спорт лофыгъохэри, дунэе нэфым те-хъухэрэри тагъашлэ, лъэшэу тагъэразэ. Зи блэсымыгъэклэу къыхагъэхэм сяджэ. Анахъ шъхъалэхэм аклэсгъэтхы, зэгъэфагъэу адыгэ гъэзетыр систолышхъэу телъ. Тло-щэ сьд-жыжхэри ахэт.

Журналистхэм сшлэрэ ахэтэп. Ау къатхыхэрэмклэ «синэ-луасэх», сикласэх. Жаклэмкьо Аминэт псауныгъэм икьэушхэм фэгъэхыгъэу къытхыхэрэм сигуапэу сяджэ. Мамырыкьо Нуриет жэбзэ бай дахэ лулъ. Щэшлэ Казбек фэгъэхыгъэу къытхыгъэхэр блэстлупшыгъэхэп. Сянэу Хъалилэ Хъалимэт Къэзэныкьуаеу цыщыгъ, дэгъоу дэщтыгъэ. Казбек янэ-этэхэм ягъусэгъугъ. Платыкьо Анетэ зынэмысырэу цышлэп. Ащ нахыбэмклэ игъус Гъонэжыкьо Сэтэнае. Къатхырэмэ сагъатхэ. Тхъаркьохэу Адами, Хъут

Нэфсэти, Шъаукьо Аслъангуащи, Сихъу Гошнагъуи, Ишъынэ Сусани, Клэрэ Фатими куоу гушысэхэзэ матхэх.

Лъэшэу сигуапэ лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъ» уеджэн-клэ гъэшлэгъон дэдэ зэрэхъугъэр. Тиунэ ащ нэмыклэ гъэзетхэри къехъэх, ау «Адыгэ макъ» зыфэгъэгъэп къахэкълэрэп. Ар адыгэ унагъоу, зышхъэ, зильэпкъ уасэ фэгъышлыжырэп иунэ ихъанэ фаеу сэлъытэ.

Журналистхэм ацлэ къызэсэ-лом Емтлэу Нурбий сшыгъу-шагъэп. Ащ бэдэдэ къызэритхырэ зэкълэми ашлэ. Лъэшэу сызэрэфэрэзэр тиартистхэм, анахъэу сиклалэм фэдэу слы-тэрэ Нэфышъэ Чэримэ фэгъэхыгъэу тхыгъэхэр къызэригъэ-хъазырхэрэр ары.

Сэ Нэфышъэ Чэримэ концерт Мыекъуапэ е Краснодар къыштиты зыхъукълэ зысэгъащэ, сепллы. Илъэс пчъагъэ хъугъэ ауштэу зыштыр. Ары лэпчэ тызэлэклэ, тызэдэгъушлэ, тикъэ-бархэр зэфэтэлэуатэх, сурэтхэри зытыратгъэхы. Сиклалэм фэдэу сыцэгъушлэу. Иунагъо ицлыкълэу, иини сышашлэ, ишхъэгъусэу цыкълэу Лиани теле-фонклэу къысфтыгъоу къыхэкълэ.

Джы бэмышлэу «Адыгэ макъ» мэкъэгъэу къыхагъэу гъэтхалэм и 25-м Нэфышъэ Чэримэ Мыекъуапэ концерт къызэрэщытыр. Ащ ськлонэу

зызгъэхъазырэу, зы мафэ горэм сителефон къысфтыгъа-гъэх.

«Нуриет, Нэфышъ Чэримэ сьдэлажьэ. Пшъэрылэу къысфты-шылэ, иятлонэрэ нэу уилы-тэзэ, концертэу Мыекъуапэу къы-щытитым узэрэригъэблагъэрэ-рэу къыослонэу. Билет умы-щэф, укьызэрэрагъэблагъэрэу къэзыушыхъатрэ тхылъыр кас-сэм къышыуатыжыштыр», — къысфтылагъ клалэм.

Ар згъэшлэгъозэ, гъэтхалэм и 12-м ежъ Чэримэ къысфтыгъо:

«... Нуриет, Москва сышыл, неущ сыкълэжыштыр. Мые-кълэуапэу къыштитым концерт-ым укьэклонэу сыфай, си-лофшлэгъуу къыфэгъэпытатгъэ къыпфтыгъонэу, егъэблэгъэу тхылъыр кассырым зэрилыгъыр къыуилонэу. Къясфлагъэр зэ-гъэцэклагъэр зэзгъэшлэнэу сы-фай. Орклэ Краснодар укьэ-клоныр нахъ блэгъагъ, ау мы илъэсым ащ концерт къышты-стынэу планым хэтэпышъ, ты-зэлэуыкълэу башэ тешлэшт. Арышъ, Мыекъуапэу чыжъаломи, укьапломэу сьгонэшт. Кълэцлы-кълэуу къызэдэсцэнэкълэу джыри цыкълэу, ау сышхъэгъусэу си-гъусэу сыкълэклон сэлэ...»

Бэщыр сьыгъэу сыкълэклоныр къызэрэсымыгъэклэрэу зэсэлом ащ зы емыкълэу хэмылэуу ылы-тагъ.

— Ар Тхъэ Лоф. Плэу утэ-тэу, узэклон плэклэу, угу псэ-умэ ары шъхъалэр, — къыси-луагъ ащ.

Сыгукълэу сыфаеу, сыфэцэфэу Нэфышъэ Чэримэ иконцерт сепллынэу ськълэшт, сиклалэм фэдэу слытэрэ, сызышыгуш-лыкълэу, сызэрэгъушхорэ артис-тым сыкълэуыкълэшт, тыкълэзэдэгъу-шылэшт.

НЭХЭЕ Нуриет.

Пэнэжыкълэу.

Литературнэ урок

Адыгэ тхыбзэмрэ адыгабзэмрэ я Мафэклэ лффтхъэбзэ зэфэшхъафхэр республикэм зэфэдэклэ шызэхашхэ, шырагъэклокых. Адыгэ клэлэгъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусен ыцлэклэ шытри ахэм зэрилъэкляу ахэлажэ.

гъашлэ, ащ готэу, адыгабзэм ыкли лъэпкъ шэн-хабзэхэм игъорыгъоу афегъэнэуасэх, шыклэ-амал зэфэшхъафхэу еджакохэм ягулпытэ-гупшысэхэр къэзгъэушхэрэм алыхъуныр, ахэр къыгъотыныр, уро-

Пэнэшу Марьянэ. Лъэпсэхшо зилэ ижырэ лъэпкъэу адыгэм тхаклэ ыкли еджакох илэ зэрэхъугъэм, лъэпкъымклэ нидэльфыбзэм имэханэ зэрэиным, джащ фэдэ къабзэу бзэ зэфэшхъафхэр ашлэу, къагу-

рэр, нахыжым зэрэклэдэ-лукыхэрэр, шхъэклэфэ-пъытэ-ныгъэхшо зэрэфашырэ; адыгэ шыум иклэрэклэгъэ-зетегъэпсы-хъэгъагъэ («Шыу закъу») Залэ-кьо Ерстэм ипортрет теплъэклэ ашлагъ, адыгэхэмклэ шыум уасэу илэри художественнэ пычыгъом-клэ къыхагъэщыгъ. Лъэпкъым фольклор бай зэрилагъэр адыгэ оредым фэгъэхыгъэ пычыгъом, Хъатх Мыхъамэт-гъуазэ — лъэпкъ лыхъужым ыци, Тем-бот ипроизвениехэм яхъатыр-клэ, фэнэлосагъэх. Ижыклэ адыгэхэр чыгулэжхэу, чер-кес чыгхатэхэр афэбагъоу, къагъэклэу зэрэщытыгъэри, адыгэм шлоу ылэжыгъэр зэрэбэм къызэджэрэ произведение пычыгъохэмклэ къаушыхъатыныр, къаралотыкыныр афэулохыгъ.

Ахэтыгъэх еджакохэм лупклэ еджэным фэлэзэхэри, ар зы-фэмыгъэхъупэхэрэри. Ау анахь мэханэ зилагъэр клэлэгъэджэ сэнэхъатыр зыпшэ ифэнэу агъэхъазырэ ныбжыклэхэм, Адыгэ Республикэм илъэпкъ адыгэ литературэклэ кыкхэзэ, адыгэ лъэпкъы, ащ икульту-рэ, ыбзэ — адыгабзэр икъя-ралыгъуабзэу зэрэщытыр зэра-шлагъэхэр, зыщеджэхэрэ рес-публикэм гуклэ нахь пэблагъэ зэрэхъугъэхэр ары.

Тхэклохом имузей зэрэщыла-гъэхэри мызэу, мытлоу ашхъэ къызэрэщыдэоежыщтми, аныбжъ хахъоу акъылыр нахь къызыушыклэ, гупшысэ къэклау-плэ зэрэфэхъушхэи шэч хэлъэп. Игъорыгъозэ цыфыгъэуиыхы-щтыгъ: хъаклэм зэрэпэгъокыхэ-

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Бзэ хабзэхэм ыкли лъэпкъым афагъэнэуасэх

Мыщ дэжым гъэзетеджэ-хэм аналэ тырызгъадзэмэ сшоигъу: мы педколледжы — Адыгэ педучилищы, гъогу-шхо гъэшлэгъон къэзыкыгъэу, егъэджен-гъэсэнэгъэ пшэры-лыр пылухъанчъэу дэгъу дэ-дэу зыщызэшлэхэу щытыгъ, ащ къычлитупшыгъэ ныбжы-клэхэм яхъатырклэ Адыгеим лъэныкъуабэклэ шылэныгъэ лъэ-бэку инхэр ышлыгъэх, зы-къырагъэлэтыгъ. Педучилищы гъэсэнэгъэ-шлэныгъэ куухэр зычлэлъэу ыкли озгъэгъотэу щытыгъ, коллектив чъэпхыгъэ дэгъуи, пэщэ хъупхъэхэри илэзэ къырыкылау. Сэнэхъатыр, клэ-лэгъэджэ сэнэхъатыр, еджа-кохэм шлу щарагъэлъэгъуным, ащклэ амал-къулайхэр зери-фэшъуашэу щарагъэгъотыным лъэшэу гъунэ шылафыщтыгъ, япшэрылми дахэу зэшлэхы-щтыгъ.

Мы аужырэ илъэс 20-м хэпшыклэу педучилищыщтыгъэу

джы педколледжым иамалхэм къащыклагъ, имэхъани нахь къе-лыхыгъ. Кло сэ мыщ дэжым зэпыуплэ сэшлы, мы лъэныкъо-хэм афэгъэзэгъэ министерствэ-ми, нэмыкы къулыкъушлэлэхэу мыхъурэр дагъэзыжынымклэ игъо къэсыгъэу сэгугъэ.

Ауми клэлэгъэджэ колле-джым непи гуетыныгъэ ин иегъэджен-лофшлэнклэ, ныбжы-клэхэм ясэнэхъатклэ шлэныгъэ-хэр алэклэгъэхъэгъэнхэмклэ, цыфыгъэ шэпхъэ тэрэзхэр ахэлхъэгъэнхэмклэ зилэ клэ-лэгъэджэхэр, шыпкъагъэ а зэклэмклэ зыхэлхэр, лутых. Ахэм ащыщ шлэныгъэлэжъэу, адыгабзэмрэ литературэмрэклэ клэлэгъэджэу Пэнэшу Марья-нэ. Марьянэ илъэс пчъагъэ хъугъэу мы колледжым лффтхъэ, адыгэ купхэм ащеджэрэ еджакохэм ямызакъоу, урыс купхэм ащеджэрэ тимыльэп-къэгъухэми адыгэ литературэр урысыбзэклэ къафелуатэ, аре-

кыр гъэшлэгъонэу ыгъэпсыныр клэлэгъэджэм къыдэхъу.

Гъэтхалэм и 17-м клэлэгъэ-джэ колледжым ия II-рэ курс щеджэрэ еджакохэр, яклэлэ-гъаджи ахэтэу, зэлъашлэрэ адыгэ тхаклоу Кларэщэ Тем-бот имузей еблэгъэнхэр ыкли итхыгъэхэм къахъыгъэ пычыгъо гъэшлэгъон зэфэш-хъафхэм къаджэн мурад зэрэялр къылауагъ, уасэ ахэм афэшлы-гъэри ищыклагъэу ылытагъ.

Адыгэ клэлэгъэджэ колле-джым щеджэхэрэ пшъашхэу Наталья Скороваровар, Оля Лучшеевар, Татьяна Салькае-вар, Мария Подтынная, Вар-вара Неккерова, нэмыкхэри ягуапэу Кларэщэ Тембот ипо-вестэу «Шапсыгъэ пшъаш», романэу «Шыу закъу» зыфило-хэрэм ащыщ пычыгъохэм, шхъадж иамал елытыгъэу, къаджэщтыгъэх. Ежъ-ежырэу еджакох пэпчъ зэхихэу, зыклэ-дэлухырэу мы такыкхэм ынэ къыкылауоштыгъ. Пычыгъо пэпчъ адыгэ лъэпкъым илъэпкъ нэ-шанэ горэ къыпфызэлуйхы-щтыгъ: хъаклэм зэрэпэгъокыхэ-

Адыгэ тхыбзэмрэ адыгабзэм-рэ я Мафэклэ литературэ уро-кыр пэублэ гуцылэ клэклэ къызэлуйхыгъэ клэлэгъэджэу

Клэлэеджаклоуэ къатхыхэрэр

сыгу рихырэмэ ащыщ клэлэ-цыкылу оредэу «Къытферэпс ренэу тыгъэр» зыфилохэр. Сыда плэмэ мыщ фэдэ сатыр да-хэхэр ащ хэтых:

«Тыгъэр ренэу къерэпс!

Уашъор ренэу щэрэ!!

Тягъэ егъашлэм тэрэ!!

Тэри егъашлэм тыщэрэ!!»!

Ным лъытэныгъэу фэпшырэм елытыгъэу ори цыфхэм уалы-тэщт.

Синанэу синэнэ дахэ шлудэ-дэ сэлъэгъу!

Ащ пае бэгъашлэ Тхъэм ышынэу сыфэлъало.

ХЪАМЫКЪО Ясмина.

Фэдз гурыт еджаплэу N 11-м ия 6-рэ класс щеджэ.

Синанэу синэнэ дах

Нымрэ бынымрэ лъэшэу апсэ зэхэлъ. Ахэр зы клэтий къуа-пэх. Ныр быным фэсакыпэзэ къегъэхъу, еплу, елэжы. Са-бийхэр ины зыхъухэкли, джащ фэдэ къабзэу нымрэ тымрэ апылтых.

Сянэ сьдэлэпылэ зэпыт, слъэ-кырэ зэклэ фэсэшлэ. Ар си-гуап, сыда плэмэ ащ сыкырып-лызэ, унэгъозехъан-хъызмэт-шлэнымклэ бэ зэзгъашлэрэр. Джащ фэдэу шылэныгъэм сызшырихылылэрэ горэхэмклэ къызгурымылорэ упчлэхэр къэ-тэджхэмэ, сян ары джэуапэгъу къысфэхъурэр. Ным пае аусы-гъэу оредыбэ щыл. Сэ анахь

Сичылэ шлу сэлъэгъу

Сикъуаджэу Фэдз псыхъо лушъом лус, инэп, цыфэу дэс-хэр шлу зэрэлъэгъух, зэрэлъы-тэх, зэдэлэжых.

Тикъуаджэу цыф гъэсэгъа-бэ къызэрэдэклыгъэм тырэгъу-шхо. Ахэм ащыщых зычылэ шлу дэдэ зылъэгъушхыгъэхэу, ягъэ-хъагъэхэмклэ цлэрыло хъугъэхэ Беданэкьо Аскэрбий, Тхъабы-сымэ Умар, Афэшлэгъо Аслъан ыкли нэмыкхэри. Мыхэм анэ-мыкхэу сэнэхъат зэфэшхъаф-хэр ялэхэу, ацлэ дахэклэ рара-гъалоу сичылэ цыкылу дэхсэ-ри къыдэклыгъэхэри бэ мэхъух. Зэклэ ахэр тэрклэ щысэтэхыплэх.

Чыгуыр шлу альэгъоу, лэжы-гъэ бэгъуагъэ лузыхыжъэу дэсмэ тэ тагъашхэ. Ахэр Пшыхъожэ Али, Хъамыкьо Бэч, Гуашлэ Исмахыл, нэмыкхэри арых.

Сичылэ гупсэ шлу сэлъэгъу, нахь дахэ хъунэу сыфай.

ИТУ Марат.

Я 7-рэ классым ис.

Спсэ хэтлагъ

Къуаджэу Фэдз сыкышы-хъугъ ыкли ащ спсэ хэтлагъ. Сигупшысэ шлагъохэри ащ еп-хыгъэх. Мы чыплэм нахь тхъа-гъорэ нахь дахэрэ дунаим те-мытэу къысшлэшлы. Сичылэ гупсэу сыкызыщальфыгъэр зы-ми пэсшлын слъэкышхэп, ар ренэу сэ шлуклэ сыгу илышхт.

Псыхъо къаргъоу Фэдз къы-текыгъэ тичылэ ыцлэ. Тикъуа-джэ укыыздахъэклэ апэу гу зылыпхэрэр бгышхъэм идэ-хагъ. Чылэр бгыуитлукыи къуш-хъэтххэм къауцухъэ. Ащ удэ-кылауе укызыепллыхыклэ на-хыпэм мы чыплэр хыкъумэу щытыгъэу къыпшлэшлы. Тыкъэ-зыуцухъэрэ дунаир зэрэдахэм

клэ, ащ итеплэ нахь клэраклэ хъунэу сыклэхъопсы. Фэдз зэклэ щыпсэххэрэм ячылэ шлу альэгъунэу, рыгушхонхэу, къа-гъэгъунэнэу ыкли чылэр яхэ-гъэу цыкылоу зэрэщытыр къагу-рылонэу сыфай.

АЛЬЭСКЫР Джэнэт.
Я 10-рэ классым ис.

Сидагыабз

Сэ сыбзэ шлу сэлъэгъу. Апэрэ гуцылэ лъаплэу «нанэр» адыгабзэклэ къэслюагъ. Сыб-зэ адрэ бзэу чылэ пстэумэ анахь сшлодах. Адыгабзэр сянэрэ сятэрэ ялъаплэш, сэри ар сылап. Ахэм ренэу къы-сало: «Уильэпкъ пшлэным пае, убзэ дэгъоу пшлэн фэе». Сэри ар къызгурэлэш, синьдэльфыб-зэ нахь дэгъоу зэзгъэшлэным сыпылэ.

КЛЭРЭФ Адэм.
Я 6-рэ классым иклэлэеджакылу.

Тхаклоу Мамый Ереджыбэ кызыхыугуэр ильэс 90-рэ хыугуэ

Лъэпкъым икIэсэ драматург

Адыгэ лъэпкъ литературэу ильэс 80-рэ гъогур къэзыкIугуэу, ащ хахьо фишлэзэ ыпэкIэ лъыкIуатэрэм, прозэмкIэ, поэзиэмкIэ ыкIи драматургиэмкIэ лъэбкъу гъэнэфагъэхэр зышлэгъэ тхаклохэр зэрилэхэр цыфхэм ашлэ.

жанрэмкIэ Iэлэлэсагъэр, ыпшэ уклохьынэу цымытэу, лъэпкъым ипсихологиэ игъэпсыкIэ-шлыкIэхэр, ишэн-зекIуакIэхэр, дэгъур, дэир куоу кызычиолтыкIыгъэхэр арых.

Iэлэлэсагъэр Мамый Ереджыбэ ипроизведениэхэм къалэжыгъ.

Ильэс 20-м етIупшыгъэу тхаклом ытхыгъэ пьесэхэм лъэпкъым захилэжыгъыгъ ыкIи ахэр ыгукIэ пытэу ыштагъэх.

Мамый Ереджыбэ кызыхыугуэр 2016-м ильэс 90-рэ хыугуэ. Тхаклом ильэс 68-рэ ащ цыщэу кыгъэшлагъэр, ау игъашлэ анахь уасэ фэозгъэшлэрэр ипесэхэм атешлыкIыгъэ спектаклэхэу Адыгэ кьэралыгъо

драмтеатрэм (джы Лъэпкъ театрэм) шагъэуцугъэхэр арых. Ильэс 60-м, 50-м а зы спектаклэм цыфыбэр къызфищэн кIуачIэр произведением хэлъ зыхыукIэ, а творческэ Iофшлагъэр лъэпкъым ышэу, ыгу тешлыкIыгъэу, зы лъэпкъымкIэ псыгъоткIо Iэшлүм фэдэ зэрэхыугуэр нафэ. Арышэ, Мамый Ереджыбэ ипроизведениэхэм зыгорэ ягъэшгъуай, ахэр адыгэхэмкIэ гушхьэлэжыгъэ гуапэх, адыгэр зыфэдэ цыфыр зэхыуагъашлэ.

ИщыкIагъэмэ зыцэгъушхулы, ищыкIагъэмэ зыкIэнэкIэжы лъэпкъыр еж-ежырэу ифэныкIуагъэ зыриубытылэжэу. Ар цыф лъэшыгъэ нэшан.

Ау сьд фэдэрэ уахтэкли анахь зэшлохыгъо лъэныкьор цыфыр бгъэцхыныр, бгъэгущоныр, ыгу нэххьэм, гумэ-кIым, кыным ашхьэщыпшэу, гушлуагъом, гупсэф-тхьагъом фэпщэныр ары. Мы литературнэ пшэрылэ иныр физэшлоклыгъ Мамый Ереджыбэ. Ипесэхэр лъэпсэ пытэх, ахэр лъэпкъ шылакIэм, жэрыло жабзэм ащылучыгъэх, ащыпсыхьагъэх. Мамый Ереджыбэ ипесэхэр адыгэхэм ямызакъоу, Кавказым щыпсэурэ цыф лъэпкъхэм агукIэ бэшлагъэу анэсыгъэх, аштагъэх. Ахэр къалуатэрэмкIи, акылуэ ахэлъымкIи, плуныгъэ мэхьанэу ялэмкIи, бзэу зэрэтхыгъэхэмкIи ухагъэлъыхыуанэу гъэчыгъэх. Ащ фэдэ тхыгъэ-песэхэр, драматургие произведениэхэр лъэпкъым кыфэзгъэнэгъэ тхаклоу Мамый Ереджыбэ ыцIэ адыгэхэм ялэпI.

Тхаклоу Е. Мамыйр гэтхатэм, 1926-рэ ильэсым Тэхутэмькыоо районым ит къуаджэу Шынджые кышхыгъу.

Классиблыр кызеуухым, ыгукIэ икIэсэ искусствэм фаблэу, оредым ыкIи къашьом ялэпкъ ансамблэ хэхьагъ, Iоф

ышлэзэ, гурыт еджапIэри кыуухыгъ. 1958-рэ ильэсым Е. Мамыйр Москва дэт Литературнэ институтэу М. Горькэм ыцIэцIэ щытым чIэхьагъ ыкIи ар 1963-рэ ильэсым кыуухыгъ.

Мамый Ереджыбэ адыгабзэ-кIэ ыкIи урысыбзэ-кIэ пьесэхэр ытхыгъэх. «Псэлъыхьохэр», «Мыхьамчэрыекъор, привет!», «Дэхэбаринэ ихьакIэхэ», «Гъогу пхэндж», «Тени», «Шулъэгъум ишапхь», «Хэта зилажыэр», «А жизнь продолжается», «Счастье само не приходит», «Гъашлэм имэзиш», «Шхьэм иуз гум егъае» («Сердечная боль»), нэмыкIэхэри.

Мыхэм янахыбэр Адыгэ Лъэпкъ драмтеатрэм исценэ шагъэуцугъ, ахэр драматургым иборникхэм къадэхьагъэх, адыгабзэ-кIэ «Песэхэр» (1960) ыкIи «Насыпыр еж-ежырэу къаклорэп» («Счастье само не приходит», 1979) зыфилохэрэр МыекIуапэ кышхыдэклыгъэх.

Мамый Ереджыбэ Адышэс кыор Москва щыпсэу, московскэ драматургхэм япрофессиональнэ коллектив хэтыгъ. Ипесэхэр зэкIэ адыгэ лъэпкъым ишлыкIэ-хабзэ, илэклоцI дунай кыралотыкIэу гъэпсыгъэх. Ахэр адыгэхэм лъэшэу агу рехых, якIасэх, джары жы зыкIэмыхыуэхэр.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Гум кыымьшлэн щыIэп

Рассказ

1

Сабыигъо лъапцIэр ныбжырэу гум кьенэ. Сыда Iломэ ащ хэлъэп пцIы гори, шэнычъэ-гъэ-хылагъи, хьоршэрыгъэ-тхьагъэпцIыгъи, къэгупшысыгъэ къэбари. Сабыигъор джарэу охтэ нэфын. Сабыигур къабзэ, зэлухыгъ: дунаишхом еплъэкIыр — мафи чэщи, тыги мази, ошлү чыи, гъатхи гъэмафи, бжыхь, кIымафи зэфэдэу клэлэцIыкIур агъэгущо. Шхьахырэп, езэщырэп ар щылэныгъэм ижы Iэшлү хьуауу зылуищэным.

Къэсэлэжы титэмашхьэ тес клэлэцIыкIухэр тызэхэт зыхыкIэ, нэбгырэ 20 — 25-рэ анахь макIэмэ тыхьоу, чышымэ татесэу, зы дзэ фэдиз тызэрэхуыщыгъэр. Тызэпачьщыгъ, тызэбэныщыгъ, тызэнэкъокъу-щыгъ, тызэдиштэщыгъ. Псыхьуи, куанди, мэзи, Iуашхьы тызнэмысщыгъэ щылэп — шу тызэрэлэгъуыщыгъ, шыпкьэ, ащ емылхыгъэу, загъори тIэкIу тыгу хэзэрэгъэклэуи хьу-щыгъэ, ау тызэфэгубжыгъэми, нэрэ-лэрэм тIэкIэжыкIыжыты, тызэфэзэщыгъэу тимафэ пытидзэжыщыгъ.

Гъэмэфэ пчэдэжыпагъ, ое ужыгъ. Хьасан, Налбий, Алий, Иляс, Сахид, сэри Ахьмэд ыкIи Рэщид алоу типсынэ шхьаджэшэ Iупэ дэжэ тыкы-щыуцугъ. Зэрэхыугъэри тымышлэпэу, псынэлэу гъэчыгъэ хьу-раем тырашхылагъэм фэдэу тыкьеуцокIыгъ. Мыр дэдэм псынэкъоошхоу цэф щэлъэ зэлэпIэтыр зыпылгъагъэр щыт. Псынэ Iупэр, мыжьокIэ жъгъ-ибзэу, сабий цэ кыхэкIыгъа-бэр гум къэзгъэкIырэм фэдэклэ

зэлъыпкIагъ; ошхым зэкIэ зэ-пильэсыхьагъэу къэбзэ-лэабзэ. Сахид зэкIэ кызыщэжыагъэр, Iууцуи псынэм иплъагъ. ЕтIанэ, «ей-ей, типсынэ шьошлэ ислэгъуагъэр?» ылуи, ынэхэр кы-лэпыкIэу, дышэ пцэжыехэр хэсхэу къэбар кылотагъ. Тэри зэхэтхыгъэр зыфэтхынын тымышлэу, псынэшхьэм хьурэ-ябзэу зыкьэттэкъокIыгъ, хьурэ шыпкьэр тшIэмэ тшIоигъоу, зитцэжыгъэу псынэм теплэ, ныбжыкьубэу зетэлэжыгъыш, нахь лъэшыжэу, тыбг нэс зэтэцае, псынэм щыхьурэм (хэ-сым) джарэу тегъалэ. Сэ купым хэтхэм санахь «псынкIэу» сщэчирэмкIэ кычIэкIыгъ, джы-ри тIэкIу зисцаемэ, нахьыбэ слъэгъун зыфэсIонэу сызыкIыр-рэм, псынэпс куу чылэм, етIэгъоу адзыгъэм фэдэу, сыхэ-фагъ. Джы сызыфайи, сызы-фити щылэжыгъэп.

СинасыпкIэ гъэмэфэ фэбэш-хуагъ. Ауми псынэкIоцIым, ащ ипс чылагъэ, Тхьэр кысфэ-упси, дэхэкIагъу ситысхьагъ, псыр сыжэпкъ къэсэу, сшхьэ кыхэлпыкIэу, дунэ нэфышхомкIэ къэгъэзагъэу... Ау зыгорэ сэлэгъужа?! Дышэ пцэжыехэр хэгъэкIи, сянэ сIэмэ сшIофыжыгъэп; тхьа-гъо зэрэщымылэр, аужыпкъэм, лъэшэу сызэрэцтэгъагъэр сыгу икIыжырэп, сысабынгъэми, къэсэлэжы. Сылэм-лъэмкIэ-ягъ, ау ильэси 7 сыхьупэгъа-гъэп.

2

КызыралотэжырэмкIэ, клэлэ-цыкIухэм куо-хьаушхо къалэ-тыгъ. Апэу гулэгъу куо макъэм къэчъагъэр Сариед да-хэр ары. Тикъоджэ ублэлэ еджэлэ цыкIу икIэлэгъэджэ

плъаш. Сариед псынэм кызы-рэлохьэу кыплъагъ ыкIи кы-сэушхыгъ: «А Ахьмэд, а Iуш дэд, умышт, жы кьащэ лъэ-шэу» ылуи, псынкIэу псынэм пылэ шалэр гулэзэ кырищэжэ. Сэ ащ зыгорэуцтэу зыкыпыз-гъэнэ е сыкIытисхьанэу кы-салощыгъ, ау сфэгъэхурэп. Иляси, Сахиди кысэлэлух (сэц нахь такъырылох): «а нахьыкI, зыкыпыгъан, зы-кыпыгъан!» ало. Ау сфэу-кIо-чIырэп, зысфэгъазэрэп, сIи, слъакъуи псэ ахэмылым фэд, сыгу зыгорэу кьэху, сыни кьэ-ушлункIы...

— А, Ахьмэд, а нынэ, сыолэлэу, кьэуыт псынэ къуа-ор мыхьужыми! — гулэу кы-село, кысэлэлэу клэлэгъаджэр.

Сэра фэмыер, ау Iэхэр дыкыгъэх, нитIур зэтэплъы, сцэ зэтео, сызэрэщытэу сы-зэтэкъагъэм фэдэ.

Шу зэрэщымылэм гу лъа-тагъэу кычIэкIын: силэгъу цыкIухэр, бзыу пагъэу, кы-сэджэх, апсэ хэлэжхэу. Джа-щыгъум, пхэ лъэоу кIыхьэр псынэм кырагъэхьагъ. Са-риет нэрэ-лэрэм псынэжэ гу-ихым кызырихьэрэр слъэгъу-гъэ. Сшхэ зэхифыжэ щымылэу, сыутIылуыгъэу псынэ мыжэо дэпкъым рагъэпкIыгъэм фэдэу, слъапэ зы къуапэ горэм хэгъ-нагъэу сефызыллагъ. КIы-кIыкI макъэр къэлугъ, Сариед икIэ-цIэнлэи, «гъэритIу» тыхыгъ. Ауми IаплI фабэкIэ сызIэкли-убытагъ.

ПкIыхьаплэм фэдэу, жьот макъэшхо горэ къэлущыгъ, фэсакъэу джыри шалэр зы-горэм кырытIупщэхыгъ. Сариед сэри тыгъэр дырк-сыр-къэу кытеощыгъэми, тижы-къащэ нахь зэжэу хьушхыгъэ. ЕрагъокIэ, ау зэкIэ хэлэ кIуа-

чIэр зы ышIи, Сариед шалэр кырутэзи, чэтыу щырэу сыкы-рыгъэтIысхьагъ. Нэрэ-лэрэм, псынэлум шалэр кьэсыгъо рамыгафэу, Iэ пчъагъэмэ зы-кырашэжэ, сэри ахэм алэгу сыхыгъ — сыкырашэжыгъ. Цыфыбэ кытэтчэжыгъ. Сигъымакьэ чылэр кызыпигъэ-джагъ, гушылэнчэу псынэмкIэ Iапэ сшIыщыгъэ.

Тхьэм зэрилонэу, Сариед псынэм бэ темышлэу псаоу кыкIыжыгъ, ау Iэпкъ-лъэпкъ телъэшхыгъэхэр, шьобжхэр тещэгъагъэх. Ау ар Iофыжыгъа, хьадэнэчим тыкыкIыжыгъэмэ. ИщыкIэгъэ Iэзэгъухэр ыгъоты-гъэх, илофшIэни пидзэжыгъ.

Сэри сыфэбэжыи, тиунэ сифэжыгъэу, сянэ ыбгъэ сызы-кIэфэжыгъ, зыкьэсшIэжыгъ. Ау цыф ымышлэу щтэр спкы-нэ-лынэхэм, сыгу къахэнэгъагъ. «Псыхьо» аломи сыфэмыежэу, псынэми семыбгъукIоу кыдэ-сыухьэу бэдэдэрэ сыхэтыгъ. Джы фэдэу психотерапевт е нэмыкI Iазэхэр щылагъэхэмэ, Iазэгъу сышхыкIэгъэ дэдагъ. Ау КъурIан тхыгъэ цыкIур шьо-шлуцIэ кыридакIи сянэ спшэ кызырелхьэм, сшIэу кыс-шхьэпагъ.

3

Мы ильэсым ибжыхьэ апэ-рэу еджаплэм сыкIуагъ, сычIэ-хьагъ. Сариед зысэлэжыгъум ду-наир сфикъужыгъэп, сыгу-шлуагъ, джы ар сиапэрэ клэлэ-егъэджагъ. НыбжыкIэбзагъ, дэхэ цыкIугъ, голуу, куоу-кIыеу щымытэу, кытфэгумэкIэу, кыт-фэсакъэу, кытфэупсэу, ыпсэ кытIулэу, хэти тызэфигъа-дэу, ыналэ сыдымкIи кытте-тэу, ным фэдэу тэрклэ кыт-хэтыгъ. ЕджакIи, тхакIи, гъэ-псыкIэ-шлыкIи тигъашлэщыгъэ.

Емызэщыжэ шлыкIашлоу гъэп-сыгъагъэ. Урок пэпчэ джэгукIэ-шлыкIэхэр хэлэу зэхичэщыгъ-гъэх, тыпшыщыгъэп, тшIэу тциз а зэкIэм тхагъахьощыгъ.

Ежэ Сариед, мэлэичым фэдэу, хэбдзын хэмылэу ишэ-теплэки, игъэпсыкIэ-зэгъыкIи зэдиштэщыгъ. Ренэу кофтэ шыжыбзэ дахэмрэ клэпхын шуцIэмрэ кьезэгъыпэу щыгъы-щыгъ, шхьацыри, нэгури, Iэ анэсыгъэр умышлэнэу, къуп-шхьэ-нысхьапэу дэхагъэ. Бэ кытфилуатэщыгъэр, тызхигъэ-далощыгъэр, пысэхэм бэу кытфаджэщыгъ, етIанэ ахэр тэр-тэрэу кьэтIотэжыщыгъэх дэгъумрэ дэимрэ ащызэхэтфы-хэзэ. Джарэу клэлэгъэджэ дэгъугъ.

4

Зы мафэ горэм Сариед та-дэжэ къэкIуагъ. Сымыгъуащэмэ, сиеджелIэ чыпIэ зыфэдэр, тиунагъо зыфигъэнэлосныр илофшIэнкIэ ищыкIэгъагъ. Сянэ исыгъэлэ. Сятэ пэгъокIыгъ. Клэлэгъаджэр егъашлэм къуа-джэм анахь шагъэлэпIэрэ сэнэхьатэу кырэклэбэа?!

«О кьэблагъ, кьэблагъ! О пфамышлэпхэ щылэп Сариед, клалэр оры мыхьугъэмэ, унэ-хьушхыгъ», — ылозэ пэгъокIыгъ. Сэри сикIэлэгъаджэ фэдэу дахэрэ, Iушрэ, хьупхьэрэ зэ-рэщымылэр зэхасшIэу, ауми сыгу цыкIу кызыхэкIырэр зы-щышэр сымышлэу, зыгорэм пифызыкIырэм фэдэу, унэ кьогъум дэжэ сышхыгъ.

Такыкь заулэ тешлагъэу, сятэрэ клэлэгъаджэмрэ унэм зэлугушлэхэзэ (бэшлагъэу зэрэ-шлэщыгъэхэм фэдэу) кыкIы-жыгъэх. Ащ нахьыбэрэ сэри мыщ сышхымытэжыгъэу, хэти сы-римышхыкIагъ нэмылэмэ сIуи, клэслагъ, пчыхьэ класэ охьу-фэ сьиджэгъу.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
(Джыри кыкIэлэпкIоуцт).

Адыгэмэ я Илъэсыклэ зэрагъэмэфэклыгъэр

Адыгэ Республикэм культурэмклэ и Министерствэ, Адыгеим лъэпкъ культурэмклэ и Гупчэ, тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэр» клэшагло фэхъухи, кымафэмрэ гъатхэмрэ зыщызэхэклыжыыхэрэм фэгъэхыгъэу «Адыгэмэ я Илъэсыклэ» зыфилорэр зэхащэгъ. Республикэ филармонием ыпашъхъэ щыклогъэ юфтхъабзэм Адыгеим щыпсэурэ лъэпкъхэм ялыклохэр, артистхэр, еджаклохэр, нэмыкхэри хэлэжыагъэх.

Лъэпкъ зэлуклаплэм зеушъомбгъу

Онджэкъ теплъэ илэу зыкыныгъэмрэ зэгурылоныгъэмрэ ясаугъэтэу пчэгум итым дэжъ нэбгырабэ кыщызэрэуагъоигъ. Джэныкыо гъэпсыклэ зилэ псэ-ольэшхом къэшлэклыгъэу Илъэсыклэм ехыплэгъэ къэгъэлъэгъонхэр кызылэуахыгъэх. Хъамышхунтлэ чыгхэр нахъ къахъых. Къутамэхэр къэшлэтых, ллакъохэм ятамыгъэхэр, шлухъафтынхэр апышлагъэх. Пщэрыхъаплэм щыжът.

Джэмакъэр зэхыхы

Сценэшхом кытехъэхы, гъоухэмклэ джагъэх, Илъэсыклэм имэфэклэ зэрэрагъэблагъэхэрэр къаолопщы. Тхъаматэр къафэгушло. Цыфхэр нахъ блэгъэу къякыуалэх, мэфэклым зеушъомбгъу.

Лъэпкъхэр зэфэгушлох

Адыгеим щыпсэурэ лъэпкъхэу урысхэр, урымхэр, ермэлхэр, къээзэкхэр, азербайджанхэр, чыплэрысхэр, нэмыкхэри мэфэклым зэфигъагъэх. Зэлуклагъур къэзыгъэбаигъэр, къэзыгъэдэхагъэр купклэ зыхэлъ лъэпкъ шэн-хэбзэ зэхэтыклэхэр кызырагъэлъэгъуагъэхэр ары. Ягъомылапхъэхэр пчэгум кырахъагъэх, зеклоклэ дахэу ллэшлэгъу зэфэшъхъафхэм алэжыгъэхэу непэ лъагъэкуатэ ашлоигъохэр щылэныгъэм щыпхырашых.

Къээзэкхэмрэ адыгэхэмрэ язэпхыныгъэхэр агъэпытэх, Тыркуем къыкылыгъэ Нэгъой Яшар кызыэрэхигъэщыгъэу, зэлъылэсыклэ амалхэр щылэх. Адыгэмэ ямэфэклэ лъэпкъхэр кызыэрэкуагъэхэм, къафэгушлохэзэ яшэн-хэбзэхэр кызыралуатэрэм гур кылэтыштыгъ.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» иллыклохэр пчэгум кырагъэблагъагъэх. Лымыщэкъо Рэмэзан, Цыкыушъо Аслъан, Болэкъо Аслъан, Тэу Аслъан, Къуижъ Къэплъан, нэмыкхэу зэхэщэкло купым хэтхэм хъаклэхэр къафэгушлуагъэх, мамыр псэуклэм игъэпытэн зэрэхэлажыэхэрэр къалуагъ.

Фестиваль-зэнэкъокъоу 2015-рэ илъэсым тиреспубликэ щыкыуагъэм адыгэ пшэщъэ

аныхъ дахэклэ шалгытэгъэ Джарымэ Дианэ шыкум исэу зэхыхъэм хэлажыэрэмэ къахэ-

хъагъ. Адыгабзэклэ зэгъэкугъэу Джарымэ Дианэ Илъэсыклэм фэгъэхыгъэу къафэгушлуагъ, гъэшлэ кыхъэ ялэнэу, насыпыр къябэклэу псэунхэу афэлэлуагъ.

Дианэ гушылэгъу тызыфэхъум, мэфэклыр дахэу зэрэзэхашагъэм, ныбжыкыклэхэри, клэлэ-цыкылухэри бэ хъухэу зэрэхэлажыэхэрэм, ллэужхэр Илъэсыклэм зэрэзэфигъэхэрэм осэ ин ритыгъ.

Лъэпкъ культурэм щызэлъашлэрэ Тэу Аслъан Илъэсыклэр адыгэхэм зэрагъэмэфэклыштыгъэм кытегушылагъ. Тильэкпэкъгъухэр псэурэ лъэхъаным чылопсым нахъ епхыгъэхэу псэуштыгъэх. Лэжыгъэр

кызырагъэклыштым, зэрэлуахыжыштым ыгъэгумэкыштыгъэх. Чыгум епхыгъэ цыфым илофхэр лъыгъэклотэнхэм фэшл хэклыплэхэр кыгыотыштыгъэх, уахътэм диштэу шэн-хэбзэу ялэ

самблэу «Насыпыр» нахъ къахъыгъэмэ ащыш. Ныбжыкыклэхэр зэкыужэу фэпагъэх, лъэпкъ искусствэм дэхагъэу хэлъыр къашъом кыщызэлэуахы. Купэу «Майкопчанкэр» зэрэфэпагъэм, лъэпкъ гупшысэр зэрэпхыришхэрэм, клэлэцыкылухэм жыр аклэтэу тарихым епхыгъэ едзыгъохэр кызыэрэахы-рэм уегъэгущо. Адыгэкъалэ кыкылыгъэ Устэкъо Нухъэ иорэди тыгу рыхыгъ. Мыекъопэ, Джэджэ, Красногвардейскэ районхэм яартистхэр зэхыхъэм чанэу хэлэжыагъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым иансамблэу «Нартым» Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкыуагъэхэм лъэпкъ творчествэр къащигъэлъэгъуагъ. Шагудж Казбек япашэу мэфэклым дэгъоу зыфагъэхъазырыгъ. Университетым истудентхэм

Нэпсэу Бислъан япашэу якъулайныгъэ, кыуачлэр зэрапсыхъэрэр къагъэлъэгъуагъэх. Адыгэ ныбжыкыклэ Хасэм икомандэу «Нартым» апэрэ чыплэр кыдыхи, шлухъафтынхэр фа-шыгъэх.

Шлухъафтын шъэф

Юфшланлэу «Ростелекомыр» зэхэщэн юфыгъохэм ахэлэжыагъ, мылкыуагъэ лэпылэгъу къафэхъуагъ. Тортыр афигощи, ащ пкыгыто цыклоу хагъэбылхыагъэр зытефэрэм инасып кыхыныуэ щытыгъ. Телевизорымклэ канал 300-мэ яплъын ылъэклэнуэ Мэрэтыкыо Аскэр шлухъафтынхэр тефагъ. «Ростелекомым» ипашэу Ожэ Азэ-мат А. Мэрэтыком фэгушлуагъ.

Тлэшъу Светланэрэ Бэгъ Алкъэсрэ пчыхъээзэхыхэр зэрэщэзэ, Илъэсыклэм ехыплэгъэ къэбархэр къалотагъэх. Адыгэ Республикэм культурэмклэ иминистрэу Къулэ Мыхъамэт, ащ игуадзэхэу Нафиса Васильевамрэ Шъэуапцлэкъо Аминэтрэ, Мыекъуапэ иадминистра-ции ипашэу Александр Наролиным, Адыгэ Хасэм и Совет хэтхэм, хъаклэхэм, пщэ-рыхъаглохэм зэхыхъэм тащылуклагъ. Илъэсыклэр тапэклэ зэрагъэмэфэклыштым, чыплэу зыщызэхэащэштым, нэмыкы юфыгъохэм язэфэхысыжыхэм гъэзетеджэхэр ащыдгъэгъозэщ-тых. Пчыхъээзэхыхэм ирежиссерэу Къулэ Амэрбий тыфэ-раз, неущрэ мафэм тельтагъэу юфхэр лъыкылотэщтхэу тэгугъэ.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

хъугъэр нахышлу зэрэхъуштым егупшысэщтыгъэх.

Къашъор, орэдыр

Ахэр зыхэмыт мэфэклэ зэхэпщэн плъэкыштыгъэх? Адыгеим иансамблэхэу «Мыекъуапэ инэфыльэхэр», «Казачатэр», «Ащэмэзыр», «Нэбзыр», ермэлхэм, фэшъхъафхэм ятворческэ купхэр зэхыхъэм щыуджыгъэх. Адэмые кыкылыгъэ лъэпкъ къашъокло ан-

адыгэ бэнаклэхэр къагъэлъэгъуагъэх, клэпсэр зэлакъудыгъ, машлоу пчэгум щыблэрэм елъагъэх. Тренер-клэлэегъаджэу

Сурэтхэр зэхыхъэм кыщытетхыгъэх.

ИСКУССТВЭМРЭ НЫБЖЫКІЭХЭМРЭ

Зэнэкъокъур Мыекъуапэ щэкІо

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледжэу У. Тхьабысымым ыцІэкІэ шытым Темыр Кавказым имузыкант ныбжыкІэхэм язэнэкъокъу гъэтхәпэм и 21 — 24-м шыкІошт. Я XII-рә зІукІэгъухэм Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар, Ставрополь крайхэм, Темыр Осетием — Аланием, Адыгеим якІэлэеджакІохэр ахэлажэх.

Тиреспубликэ культурэмкІэ иминистрэу Кьулэ Мыхьамэт зэнэкъокъум икызылұхын фэгъэхьыгъэ зэхэхьэм кызырәщиуагъэу, фортепианэмкІэ нэбгырэ 28-рә, скрипкэмкІэ ыкІи виолончелымкІэ 18 зэнэкъокъум шы-зІукІагъэх. Аныбжыхэм ялы-тыгъэу ахэр купищэу гошыгъэх, ильэси 10 — 16-м итхэм ялэ-пІэсэныгъэ искусствэм ща-уплэкІу.

Музыкэр сьд фэдэ хэгъэу щаусыгъэми, зы бзэкІэ атхы —

зэрадзэкІыжырэп, нотэхэр зы-шэхэрэр къеджэх. Кьулэ Мы-хьамэт зэрәхигъэунэфыкІыгъэу, мыгъэ Адыгэ Республикэр зызэ-хашагъэр ильэс 25-рә мэхьу. Зэ-нэкъокъухэр, зэхэхьэхэр ащ фэ-гъэхьыгъэх. Музыкантхэм Адыге-им итарихь нахьышлоу зэрагъэ-шІэнымкІэ амалышлұхэр яІэх. ИлэситІум кыкІоцІ зэ зэхәщэ-рә зІукІэгъухэм ахэләжъгъэ кІэләеджакІохэм музыкант цІэ-рылохэр къахәкІыгъэх.

КІэләеджакІохэм язэнэкъокъу

зэхэзыщагъэхэр Адыгэ Респу-бликэм культурэмкІэ и Минис-терствэ республикэм искусствэ-хэмкІэ икІэләцІыкІу еджаплэу К. Лъэцэрыкъом ыцІэкІэ шытым Іэпылэгъу къафэхьу Адыгеим ис-кусствэхэмкІэ иколледжрэ Мые-къуапэ искусствэхэмкІэ еджа-плэу N 1-мрә.

— Фортепианэр, скрипкэр, нэ-мыкІ музыкальнэ Іэмә-псымэ-хэр егъаши жьы хьуштхәп, — кытылуагъ Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ икІэләцІыкІу еджаплэу К. Лъэцэрыкъом ыцІэ-кІэ шытым ипашэу Андзэрэкъо Марзиет. — Музыкэм пыщэгъэ кІэләцІыкІум шыІэныгъэр нахьы-шлоу кыгурылоным фәшІ мыщ фэдэ зэнэкъокъухэм, концерт хәхыгъэхэм ахэләжън, гуе-тынгъэ хәлэу Іоф зыдишІэжын-фае. Лъэшэу тигуапэ тизэлүкІэ-гъухэм ахэләжъэр кІэләеджа-кІохэм япчъагъэ нахьыбэ зэрэ-хьурэр.

ФортепианэмкІэ жюриим итхьа-матэр культурэмкІэ Краснодар кьэралыгъо институтым икафед-рэ ипашэу, профессорэу Нел-ли Межлумовар ары. Ащ зэ-рилпытэрэмкІэ, кІэләеджакІохэм музыкэр ашІогъэшІэгъон, яшІэ-ныгъэ хагъахьо.

СкрипкэмкІэ, виолончелымкІэ жюриим пашэ фашІыгъэр Ирина Барабановар ары. Ар Астра-хань кьэралыгъо консерватори-

ем ипрофессор, Дунэе зэнэкъо-кьухэм ялауреат.

— Бэрэ зыдгъэхьазырыгъ, — игупшысэхэм ташегъэгъуазэ Тэ-хьутэмькьое районым кыкІы-гъэ кІэләегъаджэу Хьатитэ Ами-нэ. — Жюриим хәтхэр, зэхәщакІо-хэр упчІәжъгъу тәшІых. Темыр Осетием — Аланием, Красно-дар краим, Къэбэртэе-Бэлыкъа-рым якІэләеджакІохэм гушыІэ-гъу тафэхьугъ. Непэрэ уахьтэм диштэу музыкэм еплъыкІәу фы-рялэр тшІогъэшІэгъон.

Зэнэкъокъум хәлажъэрэмә афэгъэхьыгъэ концертыр Адыгэ Республикэм инароднэ артистэу Сихьу Станислав зерищагъ. Хьа-кІэхэм ащыщэу Павленкэм фор-тепианэмкІэ классикэм хәхьэгъэ оредышъохэр кыыригъәлуагъэх. Республикэм искусствэхэмкІэ икІэләцІыкІу еджаплэу К. Лъэцэ-рыкъом ыцІэкІэ шытым зышы-зыгъэсэхэрә Паштэ Гупсә, Гьо-гьо Дамир, Лыбзыу Джантий лъәпкь музыкальнэ Іэмә-псымэ-хэмкІэ адыгэ оредышъохэр агъэ-жынчыгъэх, Мыекъуапэ икІэлә-еджакІохэр кышышъуагъэх.

КІэләеджакІохэм зэнэкъокъум гъэхьагъэ шашІынәу афәтәІо.

Сурәтхэм арытхэр: **Нафиса Васильевар, Кьулэ Мыхьамэт, Андзэрэкъо Марзиет; кІэлә-еджакІохәу Гьогьо Дамир, Па-щтә Гупсә, Лыбзыу Данти концертым хәлажъэх.**

ТХЫЛЫКІЭХЭМРЭ ЛЪӘПКЪ ГУПШЫСЭМРЭ

Арап-адыгэ гушыІалъ

Олимпиадэ джэгунхәу 1980-рә ильэсым Москва шы-кІуагъэхэм ахэләжъгъэ Хьуажь Рәдуан джырәблагъэ «Адыгэ макъэм» иредакцие кычыІахьы, «Арап-адыгэ гушыІалъ» зыфиІорэ тхылыр кытыгъәлэгъугъ, иеплъыкІэхэм ташигъәгъозагъ. Р. Хьуажьыр дзюдом-кІэ банәщтыгъ, бокс ешІәщтыгъ.

— Хәкужьым кьэзгъэзәжы-гъэу сыщәпсәу, — кьәлуатэ Хьуажь Рәдуан. — Сирием сы-кышышъугъ. Къуаджәу Мәрдж Султан сьдәсыгъ. Чыләм шы-щәу Лащ Адыл тхылыр кыди-гъәкІыгъэр тә, адыгэхэм, нәмыкІ лъәпкьхэм ящыкІагъәу сәлбытә. Культурэм, спортым, экономи-кэм апыщагъэхэр нахьыбәрә зәлпыкІохә хьугъэх. Бзәр зәра-гъәшІэнымкІэ тикъоджәгъоу Лащ

Адыл кыдигъәкІыгъэ тхылыр агъәфедән алъәкІышт.

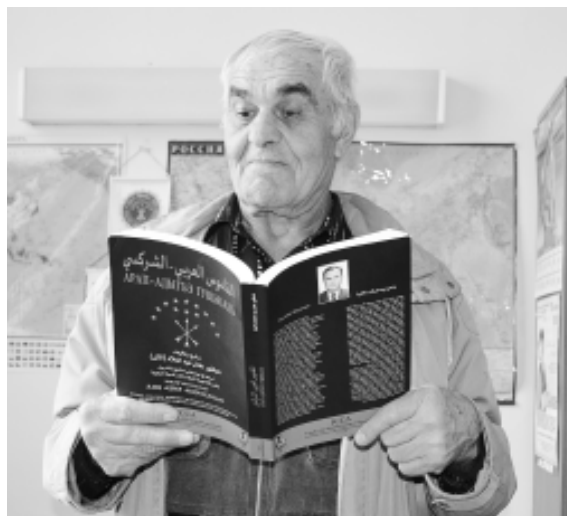
Лащ Адыл адыгэ къуаджәм щәпІугъ. Сирием, Берлин аще-джагъ, географием ехьылІэгъэ шІэныгъәу зэригъәгъотыгъэм хи-гъахьо шІоигъоу хәгъәгу макІәп зэригъәлэгъугъэр, доктор хьу-гъэ, профессор, университетхэм Іоф ащишІагъ. ШІэныгъәхэмкІэ Дунәе Адыгэ Академием иака-демик. НыбжыкІэ дэдәу адыгэ

Іофыгъохэм ягъэ-цәкІән фежъагъ. Адыгэ Хасәм итхьа-матәу Сирием шы-хадзи, лъәпкь шІэ-жьым нахь куоу дәләжъагъ. Кав-каз ис адыгэхэм, нарт пшыналъэхэм яхьылІэгъэ кьәбар-хэр ыугъоигъэх, тхылыр кыдигъә-кІыгъэр 40-м на-хьыб. Германием, Японием яунивер-ситетхэм ащылэ-жъагъ.

ШІэныгъәләжь цІәрылоу Лащ Адыл

кызырәтхырэмкІэ, адыгабзәр икьоу зымыгъәләпІэхэрәр тә, зәлпәкьәгъухэм, кытхәтых. Ахәр хәукъох. Уиньдәлфьбзә ибай-ныгъәхәр зәбгәшІәнхә фае. Арап-адыгэ гушыІалъэм уегъәгуазә.

Зәгъәпшәнхәр пшІынхәм, Сири-ем, Иорданием, Тыркуем, Урысы-ем, нәмыкІ хәгъәгухэм адыга-

бзәкІэ зәрашыгушыІэхэрәр зә-фәпхьысыжьынхәм фәшІ Лащ Адыл кыдигъәкІыгъэ тхылыр бгъәфедәнкІэ дәгъу. ЗәлпыІәсыкІэ амалхәр нахьыбэ хьугъэх. Ин-тернетым ишІуагъәкІэ адыгабзәм пылхәр нахьышлоу зәрәшІагъэх.

Сурәтым итыр: **Хьуажь Рә-дуан тхылым еджә.**

НәкІубгъор зыгъәхьазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкІи кыдззы-гъәкІырэ:

Адыгэ Республи-кэм лъәпкь ІофхэмкІэ, ІәкІыб кьэралхэм ащы-псәурэ тилъәпкьәгъу-хэм адырәІэ зәпхы-ныгъәхэмкІэ ыкІи кьәбар жьугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскәр, 236

Редакциер зыдәшыІәр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскәр, 197.

Телефонхәр: приемнәр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапәрә гуадзәр: 52-49-44, редактор гуадзәр-пшгъәдәкІыжь зы-хьырә секретары: 52-16-77.

Е-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-гъэр:

Урысые Федерацием хәутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зәлпы-ІәсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъәІоры-шІапІ, зәраушыхьа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырәр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскәр, 268

ЗәкІәмкІи пчъагъэр 5063

Индексхәр

52161

52162

Зак. 134

Хәутыным узщыкІәтхәнәу щыт уахьтәр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІәтхәгъэх уахьтәр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІәр Дәрбә Тимур

Редактор шъхьаІэм иапәрә гуадзәр

МәшІәкьо Саид

ПшгъәдәкІыжь зыхьырә секретары Гьогьо Зар